

Вікторія Костенко
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою
та медичною термінологією *ВДНЗУ*
«Українська медична стоматологічна академія»,
м. Полтава, Україна

Ірина Сологор
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою
та медичною термінологією *ВДНЗУ*
«Українська медична стоматологічна академія»,
м. Полтава, Україна

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЮРИДИЧНОГО ДИСКУРСУ В ДОКУМЕНТНІЙ КОМУНІКАЦІЇ В ГАЛУЗІ СТОМАТОЛОГІЇ

Дослідження професійних дискурсів наразі є однією з актуальних проблем мовознавства, оскільки їхня лінгво-прагматична та національно-культурна специфіка відображає історичні, філософські, соціальні та культурні чинники, що вплинули на розвиток дискурсу, та є віддзеркаленням ментальності його учасників. Усе це набуває особливого значення при викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням та іноземної мови для наукового спілкування.

Професійна комунікація – це взаємодія людей у процесі вирішення завдань професійної діяльності, що відбиває стереотипи мислення, рух знань, досвіду, особливості комунікативної поведінки в колі певної професійної спільноти. Практикою комунікативних взаємин для досягнення суспільної узгодженості та соціальної згоди є дискурс – складне комунікативне явище, що відображає процесуально-результативну єдність мовленнєвої діяльності в сукупності її мовних і немовних складових [1 – 4].

У межах, окреслених дискурсом стоматології, відбувається реалізація когнітивних програм і моделей взаємодії учасників – науковців, лікарів-стоматологів різних профілів, керівників певних інституційних установ та їхніх підрозділів, пацієнтів та їхніх представників – в умовах ситуації професійного спілкування [2, с. 465]. Усе це сприяє розширенню рамок

предметної сфери і тематики дискурсу стоматології, інтеграції, перехрещенню різних галузей знання та практики, способів і каналів передачі інформації, «взаємодії різних систем знання, культурних кодів, когнітивних стратегій» [3, с.36], що з позицій дослідження дискурсу визначається як інтердискурсивність. Жоден дискурс не є завершеним чи замкнутим в собі: він постійно змінюється завдяки контактам з іншими дискурсами [3, с. 22].

Інтердискурсивні зв'язки виникають унаслідок поєднання різноаспектних засобів дискурсу, залучаючи різні його категорії, тож інтердискурсивність, за визначеннями І.С. Шевченко, Л. М. Черноватого та інших вітчизняних та зарубіжних мовознавців, у теоретичному плані постає як лінгвістична когнітивно-комунікативна категорія вищого ієрархічного рівня (гіпрекатегорія), що об'єднує інші категорії дискурсу [4, с. 55] та фіксує дискурсивно-лінгвістичні феномени, що розглядаються стосовно певної дискурсивної цілісності (послідовності) як зовнішні.

Досліджуючи певний професійний чи науковий дискурс, доцільно говорити про комунікативно зумовлену інтердискурсивність, яка відбиває природній процес інтеграції знань, означуючи перехід від вузькоспеціалізованого аналізу до більш широкого, всебічного та всеохоплюючого вивчення різних явищ, процесів тощо.

Метою запропонованого дослідження була спроба визначити жанрово-стилістичні параметри втілення юридичного дискурсу в англійській документній комунікації в галузі стоматології. **Об'єктом** дослідження були композиційно-стильові прийоми та формально-змістові особливості таких жанрів як acts and regulations (concerning medical practices and research), а **предметом** – особливості їх втілення в документах, що фіксують діяльність між лікарем, пацієнтом, іншими медичними працівниками. **Матеріалом дослідження** слугували 2 групи документів, типових для стоматологічної практики США, а саме: *Clinical records, including Registration forms (Health history and update forms; Clinical chart or examination forms); Progress notes forms (Dental diagnosis, treatment plan, and estimate sheet; Medication history*

and prescription forms; Laboratory requisitions); Consultation and Referral reports. Корпус документів (50 форм) був сформований з використанням онлайн-ресурсів Open Dental Software, American Dental Association dental records reference, Delta Dental Incorporation.

Медична документація є важливим письмовим компонентом дискурсу стоматології: так, ретельне вивчення документів дозволяє отримати цілісне уявлення про професійний дискурс та професію в цілому, визначити основні вектори спілкування та обміну інформацією, виявити їхні найбільш принципові характеристики і особливості, а також окреслити напрямки, які б поліпшували ефективність професійного спілкування.

Досліджувані документи являють собою систему записів, що фіксують результати профілактичних оглядів, діагностичних досліджень, верифікацію діагнозу, лікувальні заходи, перебіг та завершення хвороби та усі види взаємодії з пацієнтом в стоматологічному закладі. З лінгвістичної точки зору, ці форми є різними за жанрами, спільним же є те, що вони являють собою вербальне оформлення та підтвердження компетентності (чи навпаки) лікаря-стоматолога, фіксують за допомогою спеціальних професійних знаків (термінів, скорочень, графічних символів), кліше, синтаксичних структур інформацію про пацієнта, його соціальний статус, стан здоров'я ротової порожнини, загальний стан здоров'я та ін. Комунікативна мета досліджуваних текстів – проінформувати про факти і події, що стосуються зазначеного вище; ці документи не лише зберігають інформацію, але й забезпечують зв'язок між стоматологом та будь-яким іншим медичним фахівцем (*intra-professional* та *inter-professional communication*), якому з низки різних причин може випасти опікуватися пацієнтом.

Окрім клінічної інформації, яка є ключовою для досліджуваних текстів усіх трьох груп документів, усі вони включають такі дані як: *Marital status (name of partner / spouse); Employment Status; employer's name and address; Guarantor information; Insurance information; Names / locations of other physicians (including General practitioner), providing medical care; Authorization*

to release non-public personal information; Authorization to mail, call, e-mail; Financial arrangements. Також фіксується інформація, що є важливою з погляду етико-правових норм у такій мультикультурній країні як США, а саме дані про релігійну приналежність та віросповідання (*Religion: Beliefs and Practices*), приналежність до етнічної групи / раси (*Ethnic origin/race*).

Невід'ємною ознакою досліджуваних документів є маркери юридичного дискурсу, зокрема, на рівні синтаксису. До останніх можна віднести повноту структур, засоби, що оформляють логічні зв'язки, структури зі значенням модальності (необхідності та модальної можливості) тощо: *I authorize Clear Dental to release any information regarding my dental/medical history, diagnosis or treatment to third party payors and/or other health professionals I hereby consent to evaluation, testing, and treatment as directed by my MedicalEdge physician or his or her designee.*

Отже, розглянуті типи документів, а саме *Registration forms, Progress notes forms, Dental Consultation and Referral reports* виступають не лише інформативними документами, клінічними за своїм основним змістом, оскільки увесь комплекс лінгво-прагматичних засобів спрямований на забезпечення повноцінної передачі інформації реципієнту – чи пацієнтові, а радше, компетентному колезі, але є також об'єктами правового регулювання та аргументування. Ці медичні форми втілюють систему принципів права, притаманних певному соціуму. Звернення мовознавців до сфери документації розширює знання про професійний дискурс та дискурсивну спільноту, сприяє вивченню їхньої організації та функціонування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борботько В.Г. Принципы формирования дискурса: От психолінгвистики к лингвосинергетике. – Изд. 2-е, стереот. / В. Г. Борботько. – М.: URSS: КомКнига, 2007. – 286 с.
2. Костенко В. Г. Актуалізація концептів сфери економіки як вияв інтердискурсивних взаємодій в англomовному дискурсі стоматології // Наукові записки. – Випуск 153. - Сер. Філологічні науки – Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2017. – С. 464 – 470.

3. Чернявская В. Е. Интертекстуальность и интердискурсивность // Текст– Дискурс– Стил. Коммуникации в экономике / Отв. ред. В. Е. Чернявская. СПб: Из – во: СПбГУЭФб 2003. – С.23 – 24.

4. Шевченко І. С. Інтердискурсивність політичного дискурсу / І. С. Шевченко // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – № 848. – С. 53 – 57.